

Thanh Ngọc Huệ

Trở lại quá khứ để tìm lại những góc dân tộc Champa đang sống trên đất nước Việt Nam ngày nay cũng là một việc để biết thế nào có thể giúp chúng ta biết chút ít về những người bạn cũ của chúng ta.

Nói đến Champa, thì người ta phải nghĩ đến dãy đất miền trung Việt Nam chèo dài từ tỉnh Quảng Bình đến tỉnh Bình Thuận Hòa này đã đi ra bao cuộc chiến tranh tàn khốc của người dân miền nam trước đây:

□ Năm 1069, vua Lý Thánh Tông tiếp thu 3 châu đó là Đà Nẵng, Ma Linh và Bình Chính nay thuộc Quảng Bình và Quảng Trị.

□ Năm 1306, vua Trần Anh Tông tiếp nhận 2 châu Ô và Lý nay thuộc tỉnh Thừa Thiên Huế.

□ Năm 1471, vua Lê Thánh Tông chiếm kinh đô Chăm.

□ Năm 1611, Chúa Nguyễn chiếm Phú Yên.

▢ Năm 1653, Chúa Nguyễn chiếm Khánh Hòa (Nha Trang).

▢ Năm 1692, Chúa Nguyễn thay tên vương quốc Champa thành Trấn Thuần Thành

▢ Năm 1832 vua Minh Mạng xóa bỏ Champa trên bản đồ Đông Dương.

Chiến tranh là sự xung đột bạo động giữa hai đối tượng thù địch. Dân tộc yếu thế lúc nào cũng bị tiêu diệt hay bị đồng hóa. Trấn Ngập dân tộc Champa là một thí dụ điển hình. Sau 8 thế kỷ chiến tranh tàn bạo với vua Đàng Trong, dân tộc Chăm bị miền trung Việt Nam hoàn toàn bị tiêu diệt, ngày nay chỉ còn lại vào khoảng 100.000 người đang sống co cụm ở hai tỉnh Ninh Thuận và Bình Thuận. Một số khác thì phải rời bỏ quê hương để đi lánh nạn tại một số quốc gia láng giềng như Campuchia, Thailand, Malaysia, v.v.

Ai cũng biết, chiến tranh của Đàng Trong không nhằm chinh phạt vương quốc Champa mà là chiến tranh xâm chiếm đất đai. Một khi gặp hái đất của chiến tranh quân sự, Đàng Trong đã không ngần ngại sáp nhập đất đai Champa vào lãnh thổ của mình, kéo theo chính sách Việt Nam Hóa để đồng hóa dân tộc Champa thành người Việt thật sự để rồi hôm nay người ta không còn tìm thấy dấu tích con dân Champa trên những cánh đồng của họ trải dài từ tỉnh Quảng Bình đến Cam Ranh. Đây là một bài học lịch sử mà dân tộc Champa không bao giờ quên được.

Sau ngày vương quốc Champa bị xóa bỏ trên bản đồ vào năm 1832 dưới thời vua Minh Mạng, thế đó dân tộc Chăm trở thành công dân Việt Nam. Tiếng nói của người Chăm hôm nay vẫn còn là một tập thể người rời xa quê hương của dân tộc Việt. Họ đang sống bên lề xã hội Việt Nam như một công nhân ngoại lệ.

Như một sự hiểu biết và thông cảm giữa hai dân tộc Chăm và Việt cùng xuất thân từ một nền văn minh Việt Nam thân thương này, chúng tôi hy vọng các văn nghệ sĩ, các nhà trí thức người Việt cũng nên chú tâm đến dân tộc Champa để tìm hiểu sâu rộng hơn về những sắc thái đặc biệt của một dân tộc không may mắn này như một thêm sự thông cảm và đoàn kết giữa hai dân tộc Chăm-Việt cùng thành đại gia đình Việt Nam.

Đã bước vào thế kỷ 21 rồi, dân tộc Việt nam còn cách biệt với dân tộc Chăm trên phương diện văn hóa, lịch sử cho đến nền văn minh, vì không có chương trình giáo dục cơ bản về Champa trong các trường lớp. Nhưng để hai dân tộc đến sự thông cảm lẫn nhau, chúng tôi mong rằng nhà nước Việt Nam nên đưa văn hóa và lịch sử Champa vào chương trình giáo dục để thế hệ mai sau tiếp thu và hiểu biết thế nào là di sản Champa mà lịch sử của vùng quê này đã để lại cho hậu thế. Chúng tôi cũng mong nhà nước Việt Nam cũng nên có những chính sách ưu đãi dành cho dân tộc Chăm, nhất là ưu đãi về chính sách giáo dục và kinh tế để nâng cao đời sống của những đứa con Champa kém may mắn này theo kịp đà phát triển với dân tộc khác.

Chúng tôi chỉ đề nghị rằng phải có chính sách hòa hợp dân tộc nhưng không nên đồng hóa dân tộc, phải có chính sách tôn trọng nhất dân tộc nhưng phải tôn trọng sự khác biệt riêng biệt của dân tộc, bởi đó là ngôn ngữ chữ viết cũng như phong tục tập quán của họ. Có như vậy thì mới có thể xây dựng dân tộc Champa cùng đứng trên và tiến bộ, và toàn thể cộng đồng Chăm-Việt mới có thể cùng nhau chen vai sát cánh để phát triển một tiêu phong sự cho quốc gia Việt Nam phồn thịnh.

(Người viết : *Harak Champaka* số 35, ngày 4-3-2009)